

Svar på interpellation från Moderaterna avseende umgänge mellan barn och förälder när barn känner oro och stress

Bakgrund

Sofia Andersson (M) har ställt ett antal frågor till mig gällande socialnämndens arbete gällande umgängesrätt mellan föräldrar och barn. Nedan svarar jag på frågorna.

Svar

Hur säkrar Uppsala kommun att barns rättigheter och trygghet ska gå före föräldrars rätt till sina barn i fråga om umgänge?

Tingsrätten begär från socialnämnden en utredning enligt 6 kap 19§ 3 st Föräldrabalken (FB) vid tvister som rör vårdnad, boende och umgänge där förälder stämt den andre föräldern. Barnkonventionen, föräldrabalken och socialtjänstlagen ligger till grund för familjerättens arbete. En av socialnämndens uppgifter är att ha barnets bästa i fokus, inte minst efter att barnkonventionen blev lag i Sverige.

Familjerätten inom socialförvaltningen har sedan flera år tillbaka som mål att träffa alla barn vars föräldrar är i domstolsprocess (familjerättsenheten fått ett uppdrag från domstolen), om det inte görs en bedömning att det är olämpligt att ha samtal med barnet. Det enskilda barnet bestämmer själv om det vill vara med på samtal eller inte. Vid samtal med barnet skall det informeras om både varför samtalet sker och syftet med det, barnet har rätt att uttrycka sina åsikter och bli lyssnad på men de har ingen skyldighet att svara på familjerättens frågor.

Familjerättens utredning är en del av tingsrättens underlag till beslut i frågor som rör vårdnad, boende och umgänge. Familjerätten uppfattar att tingsrätten fäster vikt vid familjerättens utredningar och förslag till beslut, även om de inte alltid fattar beslut i enlighet med familjerättens förslag.

Familjerättens ärenden är komplexa och i många av dem förekommer uppgifter om våld i någon form och att en förälder och/eller barn har sekretess.

När tingsrätten har för avsikt att eventuellt besluta om umgängesstöd uppdras till familjerätten att yttra sig om möjligheterna att verkställa umgängesstöd dvs ta ställning till under vilka ramar ett umgängesstöd kan tillhandahållas. Familjerätten skall inte uttala sig i yttrandet om lämpligheten av ett umgängesstöd. Om beslut fattats av tingsrätten om umgängesstöd verkställer familjerätten beslutet. Riktlinjen är att insatsen skall pågå i

högst ett år. Familjerätten följer upp hur insatsen fungerar. Om det finns en oro för att barnet far illa i umgänget så kan tingsrätten besluta att umgänget ska upphöra.

Vissa ärenden blir långdragna och återkommer till familjerätten vid upprepade vårdnadstvister i tingsrätten.

Familjerättens uppgift är att ha ett tydligt barnperspektiv, föräldrarna har sina egna ombud vid processen i tingsrätten. Barnen har inga ombud.

Socialnämnden har möjlighet att ingripa till ett barns skydd eller stöd utifrån socialtjänstlagen och lagen om vård av unga (LVU).

Avseende frågor om umgänge under LVU så har socialnämnden ansvarar för att barnets behov av umgänge med sina föräldrar och vårdnadshavare så långt som möjligt tillgodoses. Socialnämnden får bedöma i vilka former och hur omfattande umgänget kan vara från fall till fall utifrån barnets behov. Vad som är bäst för barnet ska vara avgörande. Om socialnämnden anser att det är nödvändigt att begränsa ett barns umgänge med vårdnadshavare eller föräldrar som har reglerad umgängesrätt måste ett beslut om umgängesbegränsning fattas. I annat fall finns det inga lagliga begränsningar för en vårdnadshavare att umgås med sitt barn efter egna önskemål. Beslut om umgängesbegränsning får bara fattas om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vård enligt LVU.

Föreslås alltid att umgänget med en förälder som inte har vårdnad och som har en historik av våld eller anmälningar bakom sig, som barnet dessutom känner oro inför att träffa, begränsas om detta uppdagas?

Utgångspunkten för förslag till beslut i utredningar om vårdnad, boende och umgänge är vad som är bäst för barnet. 6 kap. 2 a § FB:

Barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge. Vid bedömningen av vad som är bäst för barnet ska det fästas avseende särskilt vid

- risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp, eller att barnet olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa, och
- barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna.

Hänsyn ska också tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad.

Om Familjerätten inte anser att umgänge med en förälder är lämpligt, skriver Familjerätten det i yttrandet men det är alltid tingsrätten som tar beslut.

Familjerättens utredning avslutas då den lämnas till Tingsrätten, om det inte beslutas om umgängesstöd så har inte Familjerätten något pågående ärende längre.

Det är i första hand föräldraansvaret som gäller, om föräldern känner oro över att lämna sitt barn till den andra föräldern så ska hen inte lämna barnet. Om oro uppstår gäller en orosanmälan till barn och unga.

Hanna Victoria Mörck (V)

Ordförande i Socialnämnden